

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Martyrium sanctæ Martyris Anysiaë.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

MARTYRIUM SANCTÆ MARTYRIS ANYSIAE, QVAE EST THESSALONICAE, AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE: VT HABETUR 5. TOMO ALOYSII.

TEMPORE Tyranni Maximiani, puella quaedam nomine Anyfia, nobili loco nata Theſſalonica, alebatur apud diuites & fideles parentes, erudita in timore Domini, magis virtutibus quam aetate proficiens. Et primum quidem parentes eam magis dogmatibus pietatis nutrire, quam lacte. Postquam autem aetate transijt puellarē, videreturque puellę grauitas & decus maius quam sperāſſent, eam ſolidioribus diſciplinis erudiebant. Illi verò cum, vt quæ bono eſſet ingenio prædita, facile apprehenderet, fructus dignos diſciplinis adione proferbat: cumque verè cæleſtes & Angelicos planè haberet ſpiritus, inſignis pulchritudo micabat ex oculis. Magna autem ex parte domi latebat. De iuuentute verò ſapiffimè conquerebatur, dicens: O inſidioſam aetatem, quæ aut lædit, aut læditur. Pulchra res eſt ſeneſtus. Hei mihi: longitudo temporis me moeſtitia afficit, quæ tandiũ ſeparat à cæleſtibus. Et vt ſemel dicam, nunquam intermittebat Chriſtum vocare ad ſuum auxilium, & genua flectens, ſolum adſpergebat lachrymis.

Inter eam autem cum parētes deceſſiſſent, accepta hæreditate, cogitabat, quomodo vteretur ijs, quas habebat, diuitijs. Erant verò congeſti maximi auri & argenti theſauri, amplæ poſſeſſiones, multi pecorum greges, ſeruatorum & ancillarum multitudo innumeralis, veſtis ſumptuoſa & magnifica, & ex auro contexta, & ſerica, mundus aureus, exornatus omni genere gemmarum, magnitudine reſplendens & pulchritudine. Hæc videns ſanctiſſima Anyfia, dicebat: Quomodo ſaluæ eſſe poterimus in tantis terrenis copijs? Quomodo caput draconis exuemus? Agè aduerſus ipſum vtar eius inuentione. Ille quotannis ſe exuens, renouatur: exuamus ergo nos quoque varias diuitias. Eæ enim diuitiæ magis puniunt eos, qui illis male vtiuntur: eos, qui ipſas accumulauerunt, mulctant rabie immedicabili: parcos autem & illiberales ſuis laqueis & retibus implicant. Agrorum poſſeſſio ſuggerit indignationem, & inſidam veſtigialium exactionem, proferens trutinæ falſas & falſa pondera. Veſtes docent ſe perperam & nequiter gerere, reſoluique & diffundi delicijs. Torques & monilia efficiunt, vt ceruix ſuperbè erigatur, & vt quæ laudibus trahitur, videri deſideret. Agè ergo ijs piè vtamur, beato Matthæo parentes. Dominatum in eas obtineamus ſecundum naturam, priuſquam eæ dominantur nobis præter naturam: efficiar verè domina, eas ſanctè adminiſtrans: ſimul & declinans ea, quæ ex eis oriuntur, vitia, & cuſtodiam excogitans tutiſſimam, in viduarum, orphanorum & mendicorum ventrem tanquam theſaurum eas recondens. Iſta neque fidei uſor, Dominus vniuerſorum, nõ ad duplum vſque ſolummodo auget ſortem, ſed ad cętuplum vſque cum vita æterna mihi foenus adiiciet. Piè conſumamus: tunc enim recipiemus. Venundatis omnibus, crucem acquiramus: Chriſtum expediti ſequamur: ipſam terram ſtatim cum terra relinquamus, cælos cum Angelis habitemus. Fugiamus periculoſam vitam, & probriſ plenam: & deſideremus certamen, quod ſuperat rationem. Cum ijs, quæ non patiuntur interitum, permitemus ea, in quæ cadit interitus. Maxime venerandæ ſunt nuptiæ, quæ corruptionem nequaquam conciliant: permaneamus integræ: ei qui formauit, purum ſignum conſeruemus: à reprehentione alienum Chriſti cuſtodiamus ſignaculum. Agnoſcat Dominus ſigilla virginitatis: clauſum inueniat hortum, cum acceſſerit. Præbeamus fontis fluenta minimè perturbata. Nunc cum ſunt nundinæ, negociemur. Perſecutio & afflictio mihi gloriam concilient. Præſides & ſupplicia, in paradifi delicijs: cuſtodia & flagella, in Chriſti nuptialem thalamum introducant. Non ſolum ſunt virorum coronæ, ſed etiam mulierum.

Et hæc dicens, orabat cum lachrymis: Domine Ieſu Chriſte, lux vera, fons immortalitatis, radix incorruptionis: qui myſterium virginitatis in vtero conceptiſti: qui matris nomen nulla labe inquinatum cuſtodijiſti: bone Domine, præſta nõ

Ffff 3 virgi-

Decib. 30.
Cap. 1.
Patria S.
Anyſiæ.

Dolet ſe dif-
ferri à cæle-
ſtibus.

Cap. 2.

Ingentes ei
à parētib;
relinquūt
opes.

ſcipſam hor-
tatur ad ex-
uēdas diui-
tias.

περιβλεμα-
τα

Hortatur
ſcipſam ad
ſeruandam
virginitatē.

Cap. 3.
Præſatio ei-
us ad Chri-
ſtum.

R.

SURIU

gber
Nobis
RVIII
5

virginum chorum deferam, ne excludar thalamo: sed me refer in numerum virginum prudentum, & dignare me Domine, vt lampadem ferens, victis, que inquinari nequeunt, certaminibus glorificer. Hac cum dixisset sanctissima Anyia, statim omnia venundedit, non tanti quanti erat vnumquodque, nec vt soler fieri in contractibus, exquisitè examinans: sed hoc solum dicebat emptori: Est mendicorum & egenorum: da iustum precium, vt simul quoque aliquam tibi afferas mercedem emens, & effectus iustus dominus. Hac autem dicebat, non quod vellet multiplicatum accipere precium: sed in hoc quoque habens zelum pietatis, & ei qui emebat, mercedem concilians. Non enim tantam curam gerebat venditionis, quantum curabat, vt rectè & ex virtute nil possideret. Cumque omnia in aurum redegisset, illa ea per se dabat, non solum præbens, sed alia etiam officia adhibens: in omnem custodiam ingrediens, & quemlibet qui in vinculis erat damnatus, consolans: eius qui tortus fuerat, vibices infusionibus curans & vntionibus: quemlibet agrotantem & in lecto decubentem inuisens, & eius curam gerens: compita & vicos obiens, & ijs qui in eis iacebant, manum præbens, dicebat. Ne deliciae sint mihi diuitiarum, quæ ne aquæ quidem gutta dignæ habentur in tempore iudicij. Non fatioris laborem, sed messis diuitias, visione apprehendebat. Et cum ad obolum vsque omnia distribuisset, & nihil sibi reliquisset, se in quadam continebat domuncula, quæ superius habebat tabularum, operans manibus, & quo opus habebat, sibi alimentum suppeditans, conuenienter sententiæ beati Pauli Apostoli, qui dicebat: Otiosus autem non manducet. Christiano verò germanum, & quod impediri non potest, nutrimentum, sit labor suarum manuum.

Vendit omnia sua.

Vide in quos vsus suas expendit facultates.

2. Thess. 3.

Cap. 4. Obserua eius exercitia.

Magno ardet Christi desiderio.

Cap. 5. Oratio eius.

Dan. 7.

Ezech. 34.

Luc. 12.

Hac cum dixisset, precibus deinceps vacabat & orationi, ieiunium quasi carnis quodammodo expers producens. Deinde validissima se assu faciens exercitacioni, diem quidem consumebat in lectonibus, noctem autem in psalmis & precibus: pro lecto, solo: pro veste stragula, storea & sacco vtens: breuissimo somno contenta, a phantasia libero & insomnijs. Dicebat enim: Malum est mihi dormire, cum meus inimicus vigilat. Plures verò fundebat lachrymas, quam erat potus quem bibebat: & gemitus ac suspiria erant plura, quam verba. Vincula autem erat tanto Domini desiderio, vt existimaret ipsa dum genua flecteret, & in nudam terram iegeret oculos, se pedes tenere Seruatoris: & genibus labra admouens, illius genua osculari: & capillos pandens, se puluerem qui inerat, excutere. Horum verò cogitatio ei fontes mouebat lachrymarum. Tanto autem studio contendeat ad Christum, vt vellet resolui, & esse cum Domino. Quoniam autem nolebat se ipsam occidere, & rursus properabat ad caelestia, quid facit? Ieiunio corpus paulatim consumebat, multum de vita suffurans abstinentia.

Manu autem pectus pulsans, orabat, dicens: Domine Deus omnipotens, pater vni-geniti tui filij Iesu Christi, Domini & Dei & Seruatoris nostri, qui sedes in throno gloriæ, cui assistunt mille millia Archangelorum ministrantiu, & decies mille millia seruentiu tuo nutui, Throni, Dominationes, Principatus, Potestates: qui laudant Cherubim, & glorificant Seraphim, ter sanctum hymnum sine fine dicentes: qui spiritus, qui non obediunt, in tartari profundum condemnasti: qui draconem qui defecit, alligasti catenis, qui proprio suo reti eum implicasti, qui eius sedem in terram deiecisti, qui a caelestibus mysterijs eum exterminasti, qui a beata vita cum alienasti, qui insolentem eius exultationem depressisti & abiiecisti, qui de eius pompa per ignominiam Crucis triumphasti, qui ex impolluto tuo sinu Deum verbum, qui est ante secula, & seruator animarum nostrarum, ex spiritu sancto & Maria virgine natum, ad nos misisti: qui id quod errabat, per ipsum conuertisti: & quod erat imbecillum, confirmasti: & quod contritum, curasti: te in uoco ego humilis & peccatrix ancilla tua ex toto corde meo, qui nouisti quæ erant in corde vniuscuiusque: qui ignem, qui iactus erat in mundum ab vnigenito tuo filio, & in corde meo accendisti: qui fidei, quæ in me est, scintillam in lampadem eius, quæ est erga te, dilectionis mutasti: ad sis mihi indigna, & serua me, quoniam te desidero, & te quero, & te sequor totis meis viribus. Domine, suscipe precreationem meam, quam offero tibi corde contrito & spiritu humili: propter quam, o Domine Iesu Christe, fuisti in crucem actus, propter quam colaphis cæsus, propter quam acetum & fel bibisti, & tertio die surrexisti, & in caelos ascendisti, & sedisti a dextris patris: ne me de decore affeceris, ne me a tuarum ancillarum numero reieceris: sed dignare me fieri

fieri perfectam Christianam, & consummari in signaculo sanctæ Crucis tuæ: imperti
me tua passione, voluntatem tuam in me operans, vt digna reddar, quæ appaream
ante tuum tribunal. Tu me tuam conferua: confige à timore tuo carnes meas. à iudi- Pfal. 118.
cis enim tuis timui. Auerte oculos meos, nè videant vanitatē: sed potiùs eos ape-
ri, rogo te, & considerabo mirabilia de lege tua. In te proiecta sum ab vtero ma- Pfal. 26.
tris mea. Tu es Deus meus: pater meus, & mater mea dereliquerunt me. Tu sus-
cepisti me Domine. Dirige gressus meos, nè dedecore afficiar ancilla tua: sed fac Pfal. 37:
mecum signum in bonum, & imple desiderium meum. Quoniam ante te est
omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Adiua me,
& non inueniatur macula in ancilla tua. Tibi enim me ipsam offero per aram Dan. 3:
confessionis & humilitatis meæ, tanquam in holocaustis arietum & taurorum,
nempe eorum, qui priùs decertarunt propter nomen tuum: & in denis millibus
agnorum pinguium, qui secuti sunt agnum tuum immaculatum: Per quem tibi,
& cum quo tibi, cum spiritu sancto, gloria & honor & potentia in secula seculo-
rum, Amen.

Postquam autem precata esset, surrexit, & totum corpus suum cruce signauit. Cap. 6.
Hæc videns maculosus draco, non tulit puellæ angelicam & cælestem vitam, vi- Totum cor-
pus suū cõ-
signat Cru-
ce.
dens eam iam spiritu in celis habitantem, & ad passionem martyrij toto animo
accensam: sed in eam stridebat dentibus, & eius cellam mouere assiduè cogitabat,
& vt eam euertere, furebat: sed videns eam signo crucis vndique munitam, pla- Vide vim
S. Crucis.
gis quæ sub obtutum non cadebant, pulsatus, refugiebat, eique torporis & desidia
morbum immittebat. Illa autem intensa & perpetua oratione, perindè ac septa
palaestra, eius statim infringebat insidias. Rursus verò dicebat veritatis inimicus:
Heu quid mihi accidit infelici? Qui Angelos è superis detraxi, & gigantes subieci,
nunc illudor à pueris & puellis. Morte enim tanquam vita letantes, & per ipsam
coronati currentes ad cælos, decertorè mihi fecerunt mundum inhabitabilem. Me
confolabatur sanguis martyrum, qui interimebantur: sed fides eorum decertatio-
nis, & eorum quæ geruntur prædicatio, transmutauit integras ciuitates & gentes.
Tempa diruuntur, conticescunt oracula, abolita sunt mysteria, torpescunt mystæ,
qui priùs exultabant: ad meum, vt videretur, exitiū Crucem fixerunt. Iam mihi præ-
figit animus futurum, vt regia mea planè dissoluatur. Nam qui sunt in tormentis
hilaris, & in sepulcris terribiles, vrunt, flagellant, & me vndique persequuntur: &
quod à me fuerat excogitatum, euasit accessio maioris supplicij. Inueni tamē quid
agam. Protinus ergò tale quid in eam excogitat, existimans se sua inuidia ac mali-
gnitate, eius, quæ extollebatur, gloriam obscuraturum: Vt cum essent viles & ab- Eccediabo-
li aduersus
sanctā Any-
siam machi-
nationes.
iecta persona, quæ eam interimerent, vilem quoquē & abiectam videretur efficere
eius decertationem: & quod nec scriptis mandata essent, & careret forma iudi-
ciorum, obliterarentur etiam trophæa encomiorum. Non intelligens malignus,
apud Deum magis opus esse bono proposito, quàm verbis: atque ad eò in eam inci-
tat eos, qui tunc rerum potiebantur.

Maximianus itaque, cum magnam occidisset multitudinem, per se quidē interfi- Cap. 7.
ciendo satiat, & non secus atquē immanes fera, quæ homines deuorant, præ car- Maximia-
ni immanis
crudelitas.
nium multitudine nauseans & caligans, speciem parentis præ se tulit, dicens indig-
nos esse Christianos, qui occidantur ante oculos Imperatoris. Cur enim præbeam
occasionem, vt scriptis mandetur eorum supplicia, & eorum instrua scriptores,
qui ea ad perpetuam transmittunt memoriam, & eos, qui eodem morbo laborant,
ad eandem fidem deducam? Cur non instar pecudum eos trado ijs, qui debent oc-
cidere, simul & sceleratos dijsque inimicos exterminans, & efficiens, vt mortis eo-
rum memoria mandetur silentio? Hæc cum dixisset, proponit edicta, quæ iubebat, Vide man-
darum pla-
cè barbari.
Pfal. 43.
vt liceret volenti sine periculo occidere quemlibet Christianum. Occidebantur
itaque innumerabiles, & propheticum implebatur elogium, quod dicit: Propter
te morte afficimur toto die: reputati sumus tanquam oues occisionis. Tūc autem
cogitatio venit in mentem Anysia, vt iret ad Dominicum. Id autem erat Angelus,
qui eam vocabat ad passionem martyrij.

Cum quæ ingrederetur portam Casandrioticam, excitatus est tumultus in popu- Cap. 8.
lo. Deinde cum eam vidisset quidā ex satellitibus Imperatoris, & esset ab eius sauci-
atus pulchritudine, vel ab ipso potiùs diabolo incitatus, ei factus obuiam, Sta, in-
quit, & dic, quò vadis. Illa autem videns eius insolentiam & immoderationem,
Ffff 4 & men-

Eccē Chri-
stianorum
laudabilem
vsum, signā
di se sanctā
Crucis si-
gno.

& mente agitans tentationem, digito fecit in fronte signum Crucis. Ille verò plā-
nē fera, & quavis fera sauior, non reueritus est generosum & decorum silentium:
sed se cōrumelia affectum & despectum arbitratus, cum eam apprehendisset, cum
voce aspera eam agrestius interrogabat, quēnā esset, & quō proficisceretur. Agna
autem Christi, volens non solum deuitare cōspectum, voluit eum breui respon-
so superare: Sum Christi ancilla, & vado ad Dominicum. Ille autem insolens imp-
pulsus ab eo, qui in ipso habitabat, demone, dixit: Sed nō finam te illuc proficisci:
sed te adducam ad dijs libandum. Solem enim hodiē colimus: & simul hoc dicēs,
velum traxit, volens eius vultum detegere. Illa autem generosē & fortiter resistēs,
& in eius faciem inspirans, dixit, Incepabit te Christus Iesus, diabole. Ille verò illa
sufflacione & nomine Christi motus ad irā, quē cohiberi non poterat, stricto quem
ferebat gladio, eius latus eo transfegit. Quā statim cum tremore & palpitatione
membrorum in terram cadens, eam sancto sanguine reddidit purpuream. Quo-
quot autem adstabant, eam circundantes, primū quidem eam deplorabant, mi-
serti eius etatis, & tale quid posse sibi accidere, cogitantes. Deindē apud, mi-
serti eius etatis, & tale quid posse sibi accidere, cogitantes. Deindē apud, mi-
serantem, Imperatorem & impium eius decretum vituperantes. Venerandas autem
& sanctas sanctā reliquias, qui harum rerum studio tenebātur, viri pij Christiani, &
qui in sanctos zelo erant incitati, cū sustulissent, & iusta eis, vt par erat, fecissent,
deposuerunt circiter duobus stadijs a porta Casandriotica, a sinistra viā publice
domum oratoriam ei edificantes.

S. Anyfia a
petulanti
nebulone
interficatur.

Basilica ei
extruitur.

Hac autem sustinuit sancta, imperante Maximiano: in nos verò regnante in in-
finita secula Christo Iesu Domino nostro: Cum quo patri cum sancto spiritu hon-
or & potentia, nunc & semper, & in secula seculorum Amen.

MARTYRIVM SS. SABINI EPISCOPI, EXPER-
RANTII ET MARCELLI DIACONORVM, &c.
vt in Martyrologio Bedæ habetur, itemq. Adonis.

Decemb. 30

PVD Spoletum passio S. Sabini Episcopi, Exuperantij
& Marcelli diaconorum, & Venustiani cum vxore & fi-
lijs sub Maximiano Augusto. Qui B. Sabinus cum esset
in omnibus diuinis instructionibus clarus, & sermone
eloquētissimus, tentus est a Præsidi Tusciz Venustiano,
cum duobus diaconibus Exuperantio & Marcello, &
multis clericis. Cui Venustianus deum suum Iouem,
quem habebat in cubiculo ex lapide mirre formatum, in
vestimentis aureis ad adorandum obtulit. Quem B. Sa-
binus in manibus acceptum, facta oratione continuo
illisit in pavimentum, & confregit. Quod factum videns
Venustianus, cum furore iussit, vt præciderēt ei manus, & in conspectu eius Mar-
cellum & Exuperantium eculco suspendi, ac fustibus macerari, vnguisque radi-
latera eorum, & ignem supponi. Hoc factō, in confessione Domini spiritū emise-
runt. Quorum corpora iussit iactari in fluuium, Sabinum verò Episcopum in car-
cerem retrudi.

S. Sabinus
confringit
Iouis simu-
lacrum.

SS. Marcel-
lus & Exu-
perantius
reddunt spi-
ritum.
* tertio

S. Sabinus
cæci sanat.
* decem

Venustianus
credit.

Occiditur
cum suis.

Audientes hoc quidam piscator & presbyter, collegerunt corpora sanctorum,
& sepeliērunt iuxta viam * pridie Calendas Ianuarij. Serena verò Christianissima
vidua, curam habens S. Sabini Episcopi, adduxit ad eum in carcerem nepotē suum
Priscianum, qui erat cæcus. Tum S. Sabinus truncas manus super oculos eius po-
suit, & in fide Christi, oratione facta, illuminauit. Videntes autem, qui in custodia
erant, miserunt se ad pedes eius, numero * vndecim, & baptizati sunt. Quod cum
nunciatum esset Venustiano præsidi, (indoluerant enim ei oculi, & præ dolore ne-
que cibum, neque potum, neque somnum capere poterat) misit vxorem suam, &
duos filios, vt adducerent beatum Sabinum ad domum eius de carcere. Adductus
itaque, prostravit se ad pedes eius Venustianus cum fletu, vxorq. eius & filij agen-
tes poenitentiam, & rogantes se baptizari. Mox baptizatus vt de pelui leuatus est,
nullum dolorem oculorum sensit.

Nunciatum est autem hoc Maximiano: qui iratus, præcepit Sabinū damnari, &
ipsum Venustianum capite truncari. Veniens autē Lucius tribunus, sine auditione
beatum

SURIVM

q. ber-
tobor-
RVIII
5